

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 43 (4–2014)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2014

УДК 330-339; 321.7; 159.9
ББК 65.9(4УКР)29-2я43
М58

Редакційна колегія

Подолька А. М., д-р юрид. наук, проф. — головний редактор
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора
Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор

Політичні науки

Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф., Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф., Бідзюра І. П., д-р політ. наук, Варзар І. М., д-р політ. наук, проф., Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф., Гончаренко О. М., д-р іст. наук, Піляєв І. С., д-р політ. наук, Хижняк І. А., д-р іст. наук, проф., Шуба О. В., д-р політ. наук, проф.

Економічні науки

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Дахно І. І., д-р екон. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон. наук, проф., Куроченко О. В., д-р екон. наук, проф., Піла В. І., д-р екон. наук, проф., Радзієвський О. І., д-р екон. наук, Федоренко В. Г., д-р екон. наук, проф., Шостак Л. Б., д-р екон. наук, проф., Швець В. Я., д-р екон. наук, проф., Баєва О. В., д-р біол. наук, проф., Сафонова В. Є., д-р екон. наук, Хачатрян Г. Е., д-р екон. наук.

Юридичні науки

Александров Ю. В., канд. юрид. наук, проф., Ануфрієв М. І., д-р юрид. наук, проф., Бандурка О. О., д-р юрид. наук, проф., Бородін І. Л., д-р юрид. наук, проф., Гаркуша В. С., канд. юрид. наук, доцент, Демченко С. Ф., д-р юрид. наук, Джуль В. В., д-р юрид. наук, проф., Ковальська В. В., д-р юрид. наук, ст. наук. співр., Корнієнко М. І., канд. юрид. наук, проф., Курко М. Н., д-р юрид. наук, доцент, Мартиненко О. А., д-р юрид. наук, проф., Муравйов К. В., канд. юрид. наук, доцент, Недюха М. П., д-р філос. наук, проф., Подолька А. М., д-р юрид. наук, проф., Темченко В. І., канд. юрид. наук, доцент, Христинченко Н. П., канд. юрид. наук, Юлдашев О. Х., д-р юрид. наук, проф., Ярмиш О. Н., д-р юрид. наук, проф.

Психологічні науки

Балл Г. А., д-р психол. наук, проф., Лігоцький А. О., д-р пед. наук, проф., Ложкін Г. В., д-р психол. наук, проф., Приходько Ю. О., д-р психол. наук, проф., Синьов В. М., д-р пед. наук, проф., Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф., Чуприков А. П., д-р мед. наук, проф., Бучек А. О., д-р психол. наук, проф.

Рекомендовано до друку Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 9 від 29 жовтня 2014 р.)

Міжрегіональна Академія управління персоналом.

М58 Наукові праці МАУП / редкол.: А. М. Подолька (голов. ред.) [та ін.]. — К. : МАУП, 2001 — Вип. 43 (4–2014). — К. : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2014. — 248 с.: іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами розвитку економіки, політології, психології і права.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

Збірник “Наукові праці МАУП” зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України (свідоцтво від 11.04.02 за № 6048, серія КВ) як наукове видання, в якому висвітлюються результати наукових досліджень в галузях економіки, політології, соціології, психології, права, матеріалів наукових конференцій.

Вищою атестаційною комісією України “Наукові праці МАУП” визнано як фахове видання з політичних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/4 від 26 травня 2010 р.) та юридичних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/5 від 31 травня 2011 р.).

Міністерством освіти і науки України збірник “Наукові праці МАУП” визнано як фахове видання з економічних наук (за наказом МОН України від 21.11.13 № 1609).

ББК 65.9(4УКР)29-2я43+67.9(4УКР)я43

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2014
© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2014

ЗМІСТ

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ	5	Юлдашев О. Х., Баганець В. О. Контроль за господарською діяльністю з боку прокуратури	68
Перегуда Є. В. Регулювання мовних аспектів політичної кризи	5	Щокін Р. Г. Особливості правового регулювання деяких майнових прав у сфері інтелектуальної власності	75
Блистів Т. І., Колесник В. Т., Пригунов П. Я., Карпова К. В. Корупція у сфері державного управління як загроза національній безпеці України (політичний аспект)	11	Александров Ю. В. Вірус імунodefіциту людини і питання відповідальності за його розповсюдження	80
Гольцов А. Г. Неоімперський геополітичний проект “Руського світу”	25	Комаров В. А. Про соціальну справедливість у практиці правового регулювання трудових відносин в Україні	87
Самойленко О. П. Політика у людському вимірі: людиноцентристський аспект і гуманітарно-моральні засади	32	Миронова В. О. Деякі питання застосування домашнього арешту як запобіжного заходу за чинним Кримінальним процесуальним кодексом України	93
Білоусов В. М. Держава і громадянське суспільство: проблема взаємин задля стабільного розвитку соціуму	36	Бортник В. А. Генезис законодавства про кримінальну відповідальність за посягання на честь та гідність особи в період українського державотворення	98
Гаращук Є. В. Культура політичного протесту як елемент політичної культури	39	Лісовська Ю. П. Інтелектуалізація як протидія терористичній діяльності в системі інформаційної безпеки	105
Кравченко А. І. Трансформація політичних цінностей в процесі формування державності	46	Поліщук М. Г. Система судів США та можливість використання окремих її положень в діяльності судів України	110
Ляшенко Є. О. Геополітичні фактори міжнародної міграції населення на початку ХХІ сторіччя	50	ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ	114
Салманов А. Гейдар Алієв як фундатор зовнішньополітичної стратегії Азербайджану	56	Захожай В. Б., Бурсов Р. В. Сучасні підходи щодо визначення технологічного рівня промислових підприємств	114
ЮРИДИЧНІ НАУКИ	62		
Нікітін Ю. В. Основоположні засади спрямування спеціально-кримінологічної протидії злочинності	62		

Шконда В. В., Кальянов А. В.

Термінологічний аналіз категорії
“глобалізація” 122

Амбросенко О. П.

Семантичний аналіз континууму поглядів
на дефініцію “витрати” 129

Dikarev O. I.

“Silk Road” richthofen’s geoeconomical
paradigm in China Eurasia resources
diplomacy 133

Захожай К. В.

Статистичне забезпечення
управління боргом
Державного бюджету України 140

Карбовська Л. О.

Методичні підходи до оцінки рівня
збалансованості попиту і пропозиції
на ринку праці фахівців з вищою освітою
в зарубіжних країнах 148

Козлова А. І., Климчук М. М.

Ітерація інституційної детермінанти
розвитку підприємств альтернативної
енергетики 152

Кубайчук О. О.

Моделювання економічних
залежностей в MS EXCEL
за емпіричними даними з використанням
покрокових алгоритмів 158

Баєв В. В.

Економічні передумови розвитку
медицинського туризму в Україні 163

Марченко С. М.

Обґрунтування моделей
ціноутворення на продукцію
сільськогосподарського машинобудування
залежно від взаємин
між учасниками ринку 168

Близнюк А. С., Толстенко О. В.

Проблеми формування інституту
соціального партнерства та соціально
орієнтованої підприємницької діяльності
в Україні 178

Климчук С. А.

Ідентифікація етапів розвитку
підприємств альтернативної енергетики
в Україні 184

Корецька О. В.

Розвиток теорії конкуренції і сучасне
розуміння конкурентоспроможності
промислових підприємств 189

Таранець В. О.

Методологічні основи державного
регулювання довгострокового соціального
розвитку регіонів 196

Шестак М. Л.

Управління інноваційними проектами
як дієва форма поліпшення інвестиційного
процесу в Україні 204

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ 208**Найдьонов І. М.**

Ефективний навчальний діяльності —
ефективне управління 208

Домбровская О.

Арт-терапия в комплексном методе
психософической реабилитации
с участием дельфинов 215

Заверуха О. В.

Проблема автономності у підлітковому віці
в працях вітчизняних та зарубіжних
дослідників 219

Любас Б.

Концептуальні засади людиноцентричної
політики в системі управління персоналом 227

Р. Піарска

Парадигмальні особливості конституювання
інституту сім'ї в сучасних умовах
функціонування соціумів:
психологічний аспект 230

К. Шафранская

Нарушения развития речи и коммуникации
у интеллектуальных инвалидов
и конфликт с законом 233

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ 241

**ДЕРЖАВА І ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО: ПРОБЛЕМА
ВЗАЄМИН ЗАДЛЯ СТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ СОЦІУМУ**

Наукові праці МАУП, 2014, вип. 43(4), с. 36–38

В останні десятиліття серйозною перепорою суспільного розвитку виявилися неузгодження, а то й реальні протиріччя у взаємодії держави і громадянського суспільства. Розглядаються їх особливості і специфіка.

Людське життя, особливо у ХХІ ст., величезною мірою детерміноване взаєминами трьох основних суб'єктів — соціуму, держави, громадянського суспільства. Оскільки соціум — це “велика стійка соціальна спільнота, що характеризується єдністю умов життєдіяльності людей у певних суттєвих відносинах” [1, 414], то для вирішального визначення характеру й особливостей цих відносин вирішальними є взаємини між державою і громадянським суспільством. І саме тому, що “держава” і “громадянське суспільство” — це найтісніше пов'язані, поєднані феномени суспільного буття та, водночас, є достатньо різними, а то й протирічливими з огляду на облаштування життя людини, великих груп людей — націй, народів, соціумів.

Якщо соціум, суспільство — це “сукупність людей у межах ними ж здійснюваної системи соціальних дій і їх суті” [3, 113], то держава і громадянське суспільство — більш “конкретизовані”, “формалізовані” суб'єкти людського життя. Так, держава — “це спосіб влаштування життя громади (соціуму. — Авт.) на засадах публічної влади; суспільство, в якому встановлений і дотримується певний порядок, лад (насамперед за допомогою законів), завдяки чому вдається зберегти соціальну цілісність і безпеку” [7, 72]. Держава, таким чином, — це “сукупність людей і території, на якій вони проживають і суверенної у межах даної території влади” [5, 143]. У такому ви-

значенні поняття “держава” певною мірою є тотожним поняттю “країна”, хоча це також суттєво відмінні речі. Для держави, як соціального феномену, найважливішою ознакою (атрибутом) виступає організація політичної влади, що є головним інститутом політичної системи суспільства.

Громадянське суспільство — це, власне, усе, що “лежить” поза межами держави, це “система взаємодії у межах права вільних і рівноправних громадян держави, їх об'єднань, що добровільно сформувалися та перебувають у відносинах конкуренції і солідарності, поза безпосереднім утручанням держави, покликані створювати умови для їх вільного розвитку” [4, 383].

За неоднозначністю наукових підходів і пояснень характеру взаємозв'язків держави і громадянського суспільства, відзначимо три основних політико-методологічних підходи до пояснення цих взаємозв'язків, кожен з яких має і “за”, і “проти”:

а) держава і громадянське суспільство — соціальні системи, що значною мірою збігаються. Оскільки і держава, і громадянське суспільство мають на меті максимальну самореалізацію людини, забезпечення її прав і свобод, то багато в чому їхня діяльність є ідентичною;

б) держава і громадянське суспільство — різні соціальні системи. Найчастіше при цьому стверджують, що первинною, домінуючою

системою є держава. Вона, мовляв, стимулює розвиток громадянського суспільства. Загалом, це достатньо хибна, суперечлива оцінка, оскільки державу утворюють люди задля кращої реалізації власних інтересів;

в) держава і громадянське суспільство — дещо різні соціальні системи. Найчастіше ведуть мову про те, що громадянське суспільство реально впливає на державу, починаючи з самого моменту її формування (утворення).

Можна акцентувати увагу на тих своєрідних рисах, що виокремлюють громадянське суспільство у країні від держави.

Перше — як прообраз “ідеальних” відносин між людьми, громадянське суспільство існує до появи (утворення) держави, а вже потім його існування не можна уявити собі у бездержавному суспільстві.

Друге. Громадянське суспільство (як взаємини між людьми, групами, як система різноманітних соціальних інституцій — груп, організацій, інституцій і т. ін.), не включаючи в себе державу, значною мірою розвивається й існує самостійно. При цьому будь-які структури громадянського суспільства (як, власне, і громадяни) перебувають у стані солідарності, змагання, конкуренції, а то й протистояння. Громадянське суспільство відстоює, захищає права людини (громадянина), стоїть на захисті демократичних засад соціального розвитку. І хоча й держава багато з вище перерахованого робить задля існування людини, соціуму, — роблять вони це з громадянським суспільством по-різному, у різний спосіб та з використанням різних засад і механізмів.

Серед багатьох оцінок стану взаємодії держави і громадянського суспільства в сучасній Україні, нам видається найбільш точною та, що подана в Аналітичній доповіді Національного інституту стратегічних досліджень “Про стан розвитку громадянського суспільства в Україні: загальні тенденції, регіональні особливості” (2014 р.) [6]. Автори доповіді, зокрема, зазначають: “Розвиток громадянського суспільства в Україні за останні роки, зокрема, характеризується наступними тенденціями. З одного боку, громадянське

суспільство розвивалося як незалежний й потужний чинник суспільного поступу; з іншого — держава намагалася співпрацювати з громадянським суспільством, формуючи його “зверху” [6, 4]. Дійсно, у 2012 р. було затверджено “Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні” та “План першочергових заходів з її реалізації”. До цього додамо, що потужному формуванню громадянського суспільства в Україні “зверху” сприяють Конституція України, Закон України “Про громадянські об’єднання”, окремі норми інших законів України, зокрема “Про доступ до публічної інформації”.

Поряд з таким “зверхнім процесом” формування громадянського суспільства в Україні все потужніше розвивається ініціативний, інноваційний процес “знизу”, коли самі громадяни виступають ініціаторами утворення численних організацій, об’єднань, стають в опозицію до влади тоді, коли її дії не вважають об’єктивними, правильними. Достатньо згадати широкі масові протести 2013 р., коли влада відмовилася від підписання Україною на Вільнюському саміті Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Те ж саме підтвердили і протести січня 2014 р., пов’язані зі спробою влади ввести в дію “диктаторські закони”, що були пов’язані з масовими порушеннями прав і свобод громадян України.

За статистичними даними видається, що громадянське суспільство в Україні є високорозвиненим. Так, на 1 січня 2014 р. в Україні було зареєстровано (за даними Державної служби статистики України) 77286 громадянських організацій, 29274 профспілок та їх об’єднань, 14999 благодійних організацій, 16213 об’єднань співвласників багатоквартирних будинків та 1503 органів самоорганізації населення [2]. Статистика, з огляду на кількісні показники, досить переконлива. Однак показники рейтингу демократичного розвитку України у 2009–2013 рр. засвідчують, що навіть зростання кількісних показників громадянського суспільства не відповідає реальному стану його функціонування, загальнодемократичному розвитку. Ось ці дані:

а) “громадянське суспільство”: 2009 р. — 2,75; 2011 р. — 2,75; 2013 р. — 2,75; б) “розвиток демократії”: 2009 р. — 4,39; 2011 р. — 4,61; 2013 р. — 4,86 [6, 8].

Варто зазначити, що громадянське суспільство в Україні ще надто слабо впливає на:

- розробку і прийняття нормативно-правових актів, рішень влади та відповідних органів місцевої адміністрації;
- здійснення реформ у всіх сферах суспільного життя;
- підбір, розстановку, ротацію тощо кадрів у всіх ланках державного управління;
- розробку та здійснення внутрішньої та зовнішньої політики держави, її геополітичні вибори і пріоритети тощо.

Відтак, взаємини Української держави і громадянського суспільства є далеко не досконалими, аби забезпечити максимально плідний діалог влади і народу, розвинути демократичні процеси у бік створення справді демократичної, правової держави.

Література

1. Головатий М. Ф. Соціальна політика і соціальна робота: Термінол.-понятійн. словник / М. Ф. Головатий, М. Б. Панасюк. — К.: МАУП, 2005. — 560 с.
2. Урядовий портал Державної служби статистики України. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Канке В. А. Основы философии: Учеб. для студ. сред. спец. учеб. завед. / А. В. Канке. — М.: Логос, Кно Рус, 2000. — 410 с.
4. Кулаковська І. Ю. Держава як інструмент формування громадянського суспільства // Становлення і розвиток української державності: [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2008. — 425 с.
5. Політологічний енциклопедичний словник / Упоряд. В. П. Горбатенко; за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіної, В. П. Горбатенка. — 2-ге вид., допов. і переробл. — К.: Генеза, 2004. — 736 с.
6. Про стан розвитку громадянського суспільства в Україні: загальні тенденції, регіональні особливості: Аналітична доповідь // Нац. ін-т стратегічних досліджень. — К., 2014. — 54 с.
7. Рябов С. Г. Політологічна теорія держави / С. Г. Рябов. — К.: Тандем, 1996. — 325 с.

Держава і громадянське суспільство не є тотожними соціальними феноменами. Плідна взаємодія між ними — вирішальна умова демократизації суспільного життя.

Государство и гражданское общество не являются тождественными социальными феноменами. Результативное их взаимодействие — решающее условие демократизации общественной жизни.

State and civil society is not the same social phenomenon. The fruitful interaction between them — a crucial condition for the democratization of public life.

Надійшла 28 жовтня 2014 р.